

ELŐFIZETÉS

SZERKESZTŐSÉG:

Egy évre ..... 24 forint.
Egy hónapra ..... 2 forint.

VÉDELMEK:

Egy évre ..... 24 forint.
Egy hónapra ..... 2 h. 00 s

HIRDETÉSEK:

6-hatásos poltí sor egyenlő 20 fill.
másikon 20-ötvenhatású 16 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyetilt
varutak palotijában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, december 15.

Rohammal elfoglalt
montenegrói hadállások.

Budapest, december 14. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Nincs újabb esemény.

Olasz hadszíntér:

Olaszok tevékenysége Judikariában még tart. Görznek. St. Péter felé vezető ut mentén fekvő városrésze újabb tüzéségi tűz alatt állott.

Délkeleti hadszíntér:

Csapataink Plevljétől délre, rohammal vették be a Vrana-Gorán levő montenegrói hadállásokat. Beranetől északra fekvő területen újabb kétezer-háromszáz foglyot szállítottunk be. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hátrál a montenegrói sereg.

Berlin, december 14. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati és keleti hadszíntér.

Nincs lényeges esemény.

Balkán hadszíntér:

Plevljétől délnyugatra és délre az osztrák és magyar csapatok az el-lenséget újból hátrálásra kényszerítették. Ott és a keletmontenegrói hegyek-ben kétezeröttszáz hadifoglyot szállítottunk be. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Nem volt szabad megmondani az igazat . . .

(Tisza István gróf a drágaságról. — Felvetette a miniszterel-nök a bizalmi kérdést.)

Távolról tudtunk.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Budapest. A Nemzeti Munkapárt ma este értekezletet tartott Khuen-Hédervary Karoly gróf elnökletével, a melyen a háboru esetére szóló kivé-teles intézkedéseket tárgyalták.

Tisza István gróf miniszterelnök kiemelte, hogy a javaslat első és ötö-dik szakasza az élelmezés és a drá-gaság kérdésével függ össze. A köz-élelmezés kérdését illetőleg meg-jegyzi, hogy a drágaság nemcsak az élelmiszerekre, hanem az elsőrangú életszükségletekre is kiterjed, ami a magyar társadalom önuralmát és lel-kierjét nagy próbára teszi. A köz-vélemény, a parlament egy részének véleménye szerint bőség lenne, hogy ha a hatósági és közigazgatási ténye-

zók nembánomsága, tehetetlensége, go-noszsága nem idézte volna elő a drá-gaságot. Ez a feltétel nagy vesze-delem és még nagyobb igazságtalanság. Veszedelem azért, mert megromthatná a nemzeti egységet, amellyel a hábo-rut eddig végigküzdtük és igazság-talanság, melynek részben a kor-mány az oka,

de nem volt szabad meg-mondani az igazat, nem volt szabad tavaly télen a hely-zetet egész komolyságában feltárni.

Nem mintha ezzel a nemzetet meg-ijesztettük volna — mondja Tisza — ettől nem félttem, hanem azért, mert ez határainkon kívül olyan reményt

támasztott volna, amely éreztette volna hatását úgy a katonai, mint a diplo-máciai helyzet kialakulásában.

Óriási erőmegteszítést kellett kívánni a tavalyi gazdasági kampányban a nemzettl. Minden előkészítés és indokolás nélkül mostan nyíltan beszélhetünk róla, mert hogyha a ta-valyi nehézségeket sikerült megoldani, az ez idei kisebb problémát bizonyosan sikerülni fog. Számokról ne beszéljünk, azonban a kereslet és kínálat között óriási különbségek voltak. Sokkal kevesebb gabonánk volt, mint amennyire a monarchia lakosságának szüksége volt. Az éhezéstől jelentékenyen tengerimennyiséggel mentették meg a lak-ságot. Ez krízist idézett elő az állattenyésztés-ben, hizlalásban s a szirdragaság oka eb-ben rejlik. A monarchia készletei kevesek vol-ak a millió hadseregek több szükségeltetik, mint békében. A waránháztartásokban sokan for-ve-s-tanak rendszeresen mostan, akik sajnos béké-ben nem. A munkaerő csökkenése, forgalom-zavarok, közén és fuvarhiány előmozdították a drágaságot, amelyet árfelhajtásokkal és sulvosítottak. Ezek az alaptalan túlzások tet-ték szükségessé, hogy az államhatalom bele-nyúljon a gazdasági élet kereteibe. A kormány adminisztratív működése nem pótolhatja a gazdasági élet normális, automatikus működé-sét. A múltban társadalmunk óriási áldozat-készségre lehetővé tette a nehézség leküzdését. Igaz: nem hibétlanul oldotta meg a kor-mány a rá nehezedő feladatot. Amde jobban és többet elvégezni nem tudunk. En is együtt dolgoztam a kormánnyal: jó, vagy rossz a munka, közös munkája mindnyájunknak. A hi-békánk közöttön okozói teljes bizalommal egy-másban, teljes összhangban az élelmezés kér-désében. Az egyeseket ért támadás az egész kormányt érinti. Amennyiben emberek fele-lősek a bajokért, felelősek vagyunk érte mind-nyájan.

Barátaim — mondotta a minisz-terelnök — töletek függ: méltoz-tassatok mindnyájunktól megvonni bizalmatokat, (Élőnk, szünni nem akaró éljenzés Tisza folytatja) a vagy mindnyájunkat megajándékozni (vi-haros éljenzés) azzal . . . Igérem kényelmes helyzetet teremtünk a magyar nemzetnek. Bőséget nem, de éhínség sem lesz. A legszüksé-gesebbek tedezéséről gondoskodunk. A nemzet támogatni fog bennünket a második esztendőben is lemondó áldozatkészségével.

— A kritikát szívesen vessz, de a kedé-lyket felhajtó osztálygyűlöletet szító, a kor-mány becsületos hazafiasátát kétségbe vonó támadások a nemzet legesentebb érdekeit te-szik ki veszélynek. Támogassák a kormányt, támogassák a nemzetet nehéz küzdelmében. Olyan nehézségek elhárításáról van szó, ame-lyt nélkülözések és szenvedések nélkül elérni

nem lehet. A küzdelemből a kormánynak jutott az oroszánrészt. Felelőségi teljes gonddal, dicsőséggel osztoznak a kormány tagjai e munkásságban. (Tombozó lelkesedés és tapsvihár.)

Khuen-Héderváry Károly gróf elnök megköszönte Tisza fejtegetéseit, míg Hegedüs Lőránt a párttagok nevében mondott köszönetet s azok megnyugvását fejezte ki.

Karácsonyra elkészül a zimonyi hid.

(A berlin-konstantinápolyi expressz utja.)

Az Aradi Közlöny tudósításából.

Temesvár, december 14.

A budapesti lapokban ismételtén kísértett a téves hír, hogy a meginduló Berlin—konstantinápolyi expresszvonat Temesváron át fog közlekedni. A hír, melyet mint képtelent megcáfoltunk, ismét felütötte a fejét. Egy budapesti lap azt írta, hogy az expresszvonat Magyarországon Budapestre a Temesvár—báziási fővonalon fog közlekedni Versecig, majd a kevévárai vonalon a Dunáig halad, szerb földön pedig a szemendriai vasútvonalon megy tovább. A Máv. temesvári üzletvezetősége a következő felvilágosítást adta ebben az ügyben:

— Magyarországon a kevévárai, Szerbiában pedig a szemendriai vonal vicinális vonalak és nincsenek úgy kiépítve, hogy azon a Konstantinápolyba haladó expressz és gyorsvonatok közlekedhessenek. De ha így is volna: nyílt kérdés marad, hogyan jutnának át ezen vonatok a Dunán? Hid Kevevára és Szemendria között nincsen, kompon vagy hajón az ilyen vonatot nem lehet átvinni, uszni pedig sem a gőzmozdony, sem a vasúti kocsi nem tud. A cikk írója talán azt hiszi, hogy majd Keveváran egy Zeppelin száll a vonat fölé, a vonatot láncokkal ráerősítik a léghajóra s aztán az utasok egy kis repülést tesznek a másik partig. Mint már ismételtén közöltük, a temesvári menetrendi konferencia abban állapodott meg, hogy a konstantinápolyi expresszvonatok Zimonyon át fognak haladni. Értesülésünk szerint a zimonyi hid december 25-ig elkészül és akkorára várható a Kelet felé induló vonatok közlekedésének megnyitása.

„Deutsch - österreichische Armee.“

Nincs egy hete, hogy a magyar parlamentben megindult a vita és a képviselők versenye a fölött: ki tudja jobban dicsőíteni a fronton küzdő magyar katonák emberfeletti hősiességét. Apponyi Albert javaslatát, hogy pontosan és hivatalosan állapítsák meg a magyar ezredok dicső tetteit, Tisza István gróf miniszterelnök is helyesléssel fogadta és a képviselőház megtehette. És talán ugyanabban az órában, amikor ez a nagyszerű jelenet pirosra festette a büszkeségtől a képviselők homlokát, talán abban az órában egy oldalra terjedő hivatalos beszámolót fejezték be a német sajtóhadiszálláson arról: hogyan fejlődött ki a legutóbbi nagy küzdelem Szerbiában és miképpen fejeződött az be. „Entwicklung und Abschluss der Kämpfe in Serbien“ című hivatalos referációjában részletesen leírja a német Wolff-Büró azt a harsó sorozatot, amelyet a vad szerbek

ellen megvívunk és amellyel megszaportítottuk győzelmeink számát. Jelentésében azonban egyetlen szót sem találunk a magyar katonákról, a magyar hősiességről, a magyar vér patkásáról. Allandóan a német-osztrák hadseregről, a „német-osztrák“ hadifoglyokról regél bántóan és sok-sok tájékozatlansággal, amelyet — ha nagyon érzékenykednénk — még talán rosszakaratnak is lehetne minősíteni. De nem merjük hinni, hogy szövetségünk hivatalos sajtóorgánuma rosszakarattal kezelne bennünket. E föltevés ellen mi magunk is tiltakozunk, mert a Wolff-Büróról nem tételezhető föl rosszakarat ama hadsereg katonái ellen, akik a saját testükkel állták útját annak az orosz gőzhengernek, amely Berlint akarta a föld színével egyenlővé lapítani.

Hálás az ország a tisztviselőinek.

(Tisza István gróf a kiegyezésről. — A képviselőház ülése.)

Tájékoztató tudósítás.

Budapest, december 14.

A képviselőház ma visszazökönt a régi kerékvágásba. Nem voltak délutáni ülések, bár igen súlyos törvényjavaslatok kerültek tárgyalásra. Az indemnitási törvényjavaslat harmadik olvasása után Niemesny előadó a hazai ipar fejlesztéséről szóló törvény meghosszabbításáról rendelkező törvényjavaslatot ismertette. Tárgyalásra van kitűzve a métermértékre vonatkozó nemzetközi egyezmény egyes intézkedéseinek módosítása, a kir. bíróságok és ügyvédségek egyes tagjainak behívásáról az igazságügyminiszteriumba s ami valamennyi közt a legaktívabb: törvényjavaslat a közszolgálati alkalmazottak háborús segélyéről.

Azt hitték, hogy e javaslat vitája hosszabb időt vesz igénybe. Sággy Gyula indítványt adott be, hogy IX—XI. rangosztályok háborús pótléka nagyobb legyen, mint azt a javaslat megszabja.

Az interpellációs könyvbe Rakovszky István jegyezte be interpellációt a sajtószabadság megsértéséről, Preszly Elemér az amerikai magyarok visszatelepítéséről, Sámezsi Vilmos a magyar papirgyárak üzemének helyreállításáról.

(Az ülés.)

Beöthy Pál elnök tíz óra negyven perekor nyitotta meg az ülést. Az indemnitási javaslatot harmadik olvasásban is elfogadta a Ház. Azután pedig általánosságban és részleteiben megvitaták a hazai ipar fejlesztéséről szóló törvény meghosszabbítását és a párisi egyezmény hatályának kiterjesztését. A külkereskedelmi szerződésekre vonatkozó javaslatnál Laehne Hugó képviselő állott fel szólásra s foglalkozott a kiegyezés kérdésével. Nem fogadja el a javaslatot.

Utána Szilassy Zoltán munkapárti oldalról beszél s a Németországgal való szorosabb közzgazdasági kapcsolatot teszi szóvá.

(Folyamatban van a kiegyezés előkészítése.)

Tisza István gróf miniszterelnök: Tökéletesen igazat ad az előtte felszólalt képviselőnek abban, hogy ennek az országnak már is igen sokat ártott az az ellentét, amelyet az agrárius és merkantil jelszavaknak egymással való szembeállítására okozott. Tökéletesen igazat ad abban, hogy akiknek a hivatásuk az ország törvényhozási munkájában részt venni, azoknak egyáltalában nem szabad osztályérdeket is-

merni, hanem csak közérdeket, amely közérdek az összes társadalmi osztályok jogos érdekeinek egyenlő felkarolásában biztosítatik. (Helyeslés a jobboldalon és balfelel.)

Ez nincs ellentétben Szilassy felszólalásának tulajdonképeni alaphangjával sem. Én csak azt sajnálom, hogy most bármilyen oldalról, akár merkantil, akár agrárius jelszavak firmája alatt olyan hangnem vitetik bele a nemzetgazdasági nagy kérdések tárgyalásába, amelyet — megvallom — sohasem tartottam helyénvalónak, a melyet azonban kétszeresen helytelennek tartok a jelenlegi időkből.

Arra a kérdésre, hogy vajon a kormány a kiegyezési törvényjavaslatokat a jelen parlamentben kívánja-e tárgyalatni, én most csak azt válaszolhatom, hogy a kormány kötelességszerűen kell, hogy foglalkozzék a kiegyezési kérdések előkészítésével, mert hiszen bármilyen pillanatban olyan helyzet állhat be az egész világon kereskedelmi politikai szempontból, hogy a legnagyobb kárt vallanók, ha elő nem készítik a Magyarország és Ausztria közötti függő gazdasági kérdéseket. (Helyeslés jobboldal.) Ez az előkészítés folyik most. Egyelőre egyáltalában nem tudnám megmondani, hogy mikor jut abba a helyzetbe a kormány, hogy törvényjavaslatokkal lépjen az ország elé. De mindenesetre hangsúlyozom azt, hogy sokkal jobban szeretné a kormány is, hogy ha a kiegyezési kérdéseket az újonnan választott Ház dönthetné el és a jelenlegi országgyűlés elé ezekkel a kérdésekkel csak abban az esetben fog jönni, ha az adott helyzetben fontos nagy közérdekek ezt parancsolólag kívánják. (Élénk helyeslés.) Ez előtt saját kezünket nem köthetjük meg, mert nem tőlünk függ, hogy miként alakulnak az egész világon a kereskedelmi politikai viszonyok. Kéri a törvényjavaslat elfogadását. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

A miniszterelnök felszólalása után a képviselőház Niemesny Mihály előadó módosításával elfogadta a törvényjavaslatot.

(Nyolcvanhét millió a tisztviselők segélyezésére.)

Kisebbségi javaslatok elintézése után áttér a Ház az állami tisztviselők segélyezésére.

Sággy Gyula szólalt fel a függetlenségi párt nevében s határozati javaslatot nyújtott be, hogy a kisebb fizetésű tisztviselők nagyobb segélyben részesüljenek, a beszerzési előleget engedjék el és a segélyezést terjeszték ki a nyugdíjasokra, diákokra és a hadbavonult tanítókra. A javaslatot általánosságban az ellenzék is elfogadhatónak tartja.

Utána Pescha Miklós, Gedson Aladár, Rakovszky István, Molnár János szólaltak fel. Bakonyi Samu azt javasolta, hogy a tisztviselők beszerzési előlegét háború után a hatodik hónaptól husz egyenlő havi részletben vonják le. Benedek János azt hangsúlyozta, hogy a beszerzési előleg levonása növelné a tisztviselők baját. Követelte, hogy az állami és nem állami tanítók illetményeit a törvényben egyformán állapítsák meg. Pető Sándor, Narancsik József, Huszár Károly felszólalása után

Teleszky János pénzügyminiszter válaszolt a felszólalóknak. A tisztviselők munkája dicsőreget érdemel, és nincs mód a hálának anvagiakban történő lerovására. Sor kerül még köztisztviselői kar helyzetének szervezési átmunkálására, de határidőt erre nem állapíthat meg. A beszerzési előlegről nyilatkozva hangsúlyozza, hogy először természetben akarták az életszükségleti cikkeket a tisztviselőknek utatni, de nem lehetett. Békében föltétlenül ily módon oldják meg e kérdést. Kiemeli, hogy a tisztviselők úgy vették fel a beszerzési előlegeket, hogy januárban vissza fizetik. Megtehetik nagyobb rázkódások nélkül. A nagy-esaládú tisztviselőknek halasztást engedélyeznek. Az előleglevonások ügye a Hadsegélybizottsághoz utalandó. Az elesett tanítók özvegyeiről és árváiról a javaslat készen van, legközelebb beterjeszti a Háznak.

A javaslatot ezután általánosságban elfogadták, a módosító indítványokat elvetették. Holnap folytatják a részletes tárgyalást. Azután a kivételes intézkedésekről szóló javaslatot tárgyalja és egy órákor áttérnek az interpellációkra.

„Politikusok butasága ellen az istenek is hiába harcolnak.“

(Görögország megegyezett az ententel. — Szalonikiben maradnak az angol és francia csapatok.)

— Távirati tudósítás. —

Szófia—London—Köln, december 14.

Politikusok vezetik az entente háborúját.

London. A Morningpost a szaloniki-i helyzetről írva megjegyzi, hogy abhoz, hogy Anglia megnyerhesse a háborút, szükséges, hogy a politikusok ne vezethessék tovább az operációkat. Az eddigi operációk bebizonyították, hogy az ő butaságuk ellen még az istenek is hiába harcolnak.

Szerbek az entente csapatokban.

Konstantinápoly. A Szalonikibe menekült szerbeket összegyűjtik a csapatok pótlására használják fel.

Sarrail hadainak pusztulása.

Köln. A Kölnische Zeitung jelenti Szófiából: A bolgárok támadásaigazi pánikot idézett elő a francia és angol csapatok között. Hihetetlen mennyiségű készlet és fegyver esett a bolgárok kezeibe. Az entente két hónap alatt felhalmozott készleteiből semmit sem menthetett meg.

Lugano. Magrini táviratozza a Secolonak december 10-iki kelettel Szalonikiből, hogy a bolgárok támadásai az angol és francia csapatok ellen az utóbbi napokban növekedtek hevesebben.

Magrinit fogadta Sarrail tábornok és azt jelenti, hogy ez alkalommal nem volt oly reményteljes hangulat, mint máskor, hanem nagyon elkeseredett. A tábornok térképen mutatta meg, hogy a 2-án megkezdett visszavonulás milyen rendben folyt eddig, ami főképpen a Sarrail által, a Vardar balpartján Istip irányában folytatott látszólagos offenzívának köszönhető. Ezzel az akcióval sikerült a Vardar partjának széles hidfőjét birtokba venni, a melynek védelme alatt elérhette a Cernánál, Kavadarnál és Krivolaknál elfoglalt állásokat. A további visszavonulásnál szétrombolták a vecsernai és gradskii hidakat és a 88 méter hosszú demirkapui alagutat, valamint a Vardar hidjait.

Monasztir és Szaloniki a monarchiáé lesz!

Milanó. A Secolo azt az állítólagos szaloniki jelentést közli, hogy Bulgária Monasztir megszállásáról Ausztria-Magyarország javára lemondott. Ausztria-Magyarország, hogy Monasztirt és később Szalonikét megkaphassa, Bulgária javára az egész keleti görög Makedóniáról Kavaliával, Ceresselel, Dojrannal és Ghevghelivel együtt lemondott (?)

A bolgár partok bombázása.

Kopenhága. A Politikennek táviratozzák Bukarestből: Az orosz Birsevia Vjedomosti szóliai jelentése szerint az egyesült angol-francia-olasz flotta támadást intézett a bolgár partok ellen és egyes pontokon eredményeket ért el. Dedeagacs—Dimotika—Konstantinápoly között a vasutvonalakat helyenkint megrongálták.

Bulgária még nem tárt ki.

Szófia. A táviróda a legerélyesebben megcáfolja a szaloniki lapok ama híreszteléseit, mintha a hadsereg és a nép elégedetlenek lennének a háborúval és békét követelnének. A cárolat felszólítja a semleges államok hírlapíróit, hogy jöjjenek Bulgáriába és személyesen győződjenek meg a híresztelések valótlanágáról.

Megengedi-e Görögország az entente üldözését?

Rotterdam. Félhivatalos angol nyilatkozat újból hangsúlyozza, hogy az entente hatalmak elhatározták, hogy Szalonikiből nem vonulnak vissza. Együttal kételkednek abban, hogy a görög kormány a német kormány ajánlatára vonatkozólag tárgyalni fog.

Londonba érkezett távirat közli továbbá, hogy egy részleges görög demobilizáció kérdésével erősen foglalkoznak és a fegyverben álló létszámot a felére fogják csökkenteni. Ezek a jelentések mindenesetre legalább is koraiaknak látszanak, mert a Daily Mail levelezője múlt pénteken azt táviratozta Szalonikiből, hogy a diplomáciai tárgyalásoknál teljes csend várható egészen Pallis vezérkari ezredes jelentéstételéig, aki jelenleg Sarrail tábornokkal tárgyal.

Pallis ezredesnek az a nyilatkozata mely szerint, ha a bolgárok üldözés közben átlépnék a görög határt, akkor a görög hadsereg a bolgárok elől vissza fog vonulni, hogy az esetleges veszélyes összeütközéseket elkerüljék, — Szalonikiben nagy izgalmat okozott, mert abban bíztak, hogy a görög kormány a saját csapataival fogja tedezni a szövetségesek visszavonulását. Ennek feltétele az lett volna, hogy a szövetségesek Szalonikiből végképpen kivonuljanak.

Most, miután az entente-csapatok Szalonikiben meg akarják erősíteni magukat, nem látszanék oszódalkozni valóknak, ha a görög kormány is megváltoztatná velük szemben a magatartását.

Görögország teljesítette az entente kívánságait.

Amsterdam. Athénből táviratozzák: A helyzet kialakulása normális. A görög kormány feltételek nélkül teljesítette az entente kívánságait.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az irásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg küldjen levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

A névtelen följelentő ötlete.

(Egy „önként jelentkező” felmentett története.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 14.

A gyakorlat mindenféle mesterséget tökéletesít. A háboruban pedig erősen kifejlődött a följelentések gyakorlata. Névtelen és egyéb följelentések, egy személyre szóló és egész csoportokra vonatkozó följelentések a felmentettek, a tévedésből untaugliehok, a jogtalanul szabadságoltak, az ál-sebesültek és a műrokantak ellen, följelentések hadseregszállítási, megvesztegetési, részrehajlási ügyekben, mindezek és az ezeken kívüli följelentések egész könyvtárra valót tennének ki, ha kivonhatnák.

A kiknek bővebb alkalmuk lehetett az ilyen följelentésekbe mélyedni, azok természetét kinúthatolni, azok arra a megrögzöttségre jutottak, hogy a följelentések nagyobb tömegektől erednek, de mégis vannak egyesek, a kik rendszeresen és állandóan foglalkoznak a följelentések szerkesztésével és beadásával. Tehát nemcsak a haragos, a konkurrans, az irigv, vagy a mellőzött tess följelentést, hanem egyes — bizonyára erősen ráérő — emberek vannak, a kik a háboruban állandóan szétváznak és mindennap kipróbálnak néhány férfi följelentésük nyílhegyére. Mikor a följelentést kiröppentették — aztán várják az eredményt, mint a lesben álló vadász a sörét hatását.

Ezek az emberek aztán a följelentések gyakorlatában folyton eszelődnek és fejlődnek. Nemesak a stílusuk és a följelentésük formája változik, de új és új ötletük támad, a mivel a följelentés sikerét fokozni lehet. Mert az egyszerű följelentéssel már nem sok rosszat lehet elérni. Néha már az értékből kifutnak annak alaptalansága és félredobhat. Másutt a vizsgálat első stádiumában eltemetik azt. Azután a sok alaptalan följelentés, a sok hibaváló vizsgálat és a céltalan jegyzőkönyvvezetés snovira felbőszíti azokat, akik jobbra való idejüket ezekkel tölteni kénytelenek, hogy már előre is haragszanak a följelentőkre.

Ezért választ a rutinos és gyakorlott följelentő eredeti és új csalafintaságokat eljárásának eredménye érdekében.

A városháznak egy főtisztviselője, a ki mint B) osztályú néptelkeltő be van sorozva, fölmentést nyert, a mi annál méltányosabb, mert az illető tisztviselő tényleg fontos és ép a háborús viszonyokkal kapcsolatos ügyek intézésével járó reszortot tölt be.

A múlt héten távirati behívót kap: *jelentkezék azonnal szolgálatra.* Képzeltetve meglepette. A parancsnak nem tudott azonnal eleget tenni, mert a hivatalát nem volt kinek átadni. A polgármester távirati fölterjesztést intézett ebben az ügyben, kifejtve, hogy mindazok az okok, a melyek X. Y. tisztviselőnek nélkülözhetetlenségét indokolták, ma is teljes mértékben fenállanak e kéri, hogy a tisztviselő továbbra is felmentessék.

A főtisztviselő napról-napra növekvő aggodalomban járt, hogy vajon nem lesz baja, a miért a parancsnak azonnal nem tett eleget, a katonai hatóságtól megjött a válasz. A tartalma körülbelül ez volt:

„... annál kevésbé tehető fel X. Y. nélkülözhetetlensége, miután a beérkezett levél szerint ő maga jelentkezett, hogy nem akar tovább itthon maradni és kéri, hogy *mielőbb a harctérre vigyék.*”

Ebből azonban minden kiderül. Természetes, hogy ezt a levelet nem a főtisztviselő

írta, hanem Névtelen Feljelentő nr szerkesztette meg és küldte el az 6 nevben. A feljelentésnek mindenesetre új és eredeti formája volt, amely kétségteletlenül nagy gyönyörűséget okozott annak, aki kieszeli.

Mikor ezt a „főnyálást” tisztázták, a főtisztviselő felmentése aira rendben van. Főllélegzése után így nyilatkozott:

— Mégis szeretném tudni, hogy ki írhatta belvettem ezt a levelet. Szeretnék annyit fizetni neki: ha már engem a lövészfókba akar küldeni, menjenk oda mindaketten.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Budapest. A szaloniki-i expedíció kezdete óta osztrák-magyar tenger-alattjárók harmincnégy eilenséges teher és szállítóhajót súlyosítottak el, amelyek hadianyagot és legénységet szállítottak Szalonikibe. Ezáltal az expedíció működését meggátolták, késleltették s ez zavart okozott az entente számításában. Tengeralattjáróink buzgó tevékenysége ezentúl is megzavarja az entente-ot.

London. A Reuter jelenti Athénből: A görög király a diplomáciai kar szombati audienciáján olyan kijelentéseket és személyes ígéretekkel tett, amelyek kielégítők.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung jelenti: Az entente követelte, hogy Szalonikiból távolítsák el az ellenséges államok konzulsit. A görög katonai parancsnok tiltakozott a felszólítás ellen s kijelentette, hogy nem engedheti meg a görög szuverénitásnak ilyen megsértését. Lehetséges, hogy az entente erőszakoskodni fog.

Berlin. A Nationalzeitung jelenti orosz forrásból: Italia támadásai az Isonzo-fronton enyhülnek, mert Olaszország csapatait másutt fogja felhasználni. Az Isonzo arcvonal mögött negyvenöt kilométernyire a Tagliamento mellett hatalmas védműveket építenek, nyilván esetleges offenzívánk ellen.

Basel. Milanóban számos szocialistát tartóztattak le, akik éjnek idején a városban békefelhívásokat ragasztottak ki a falakra.

Berlin. A monarchia csapatai eddig Montenegrónak egyötöd részét foglalták el.

Szaloniki. Angol tiszték szerint a Suez-csatorna védelmére eddig kétszáz ezer angol katonát koncentráltak.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkör a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: „Sarkadi Aladár vendégfellépte „Zsuzsi kisasszony”, operett.

Csütörtök: „Sarkadi Aladár vendégfellépte: „Drótostót”, operett.

Péntek: „Önagysága ruhája” újdonság először.

Szombat: „Önagysága ruhája” másodsor.

* A Kölcsey Egyesület ötödik zsúrja. A béhorus esztendőkhöz annyira meggazdagodott a Kölcsey Egyesület programja, hogy a szokásos nyolc Kölcsey-zsur helyett kilencel lép tajai elé. Így volt a múlt szezonban és így van ezúttal is. December 19 én, vasárnap délután 5 órakor már ötödik zsúrt rendez a Kölcsey Egyesület a kulturpalota nagytermében. Az első félévi zsurok sorozatát lezáró előadásra ismét érdekes műsort biztosított a rendezőség. Aradi szereplők lépnek ezúttal a pódiumra: Elek Oszkár dr., a liceum jeles tanára, aki mint íróember is kitűnő nevet vívott ki magának, s a felolvasó asztalhoz. Elek dr. hosszabb idő óta folytat tanulmányokat arról, hogy a legnagyobb magyar mesemondó: Jókai Mór, milyennek festette ragényeiben, elbeszéléseiben az oroszokat. Erről a vonzó és érdekes témáról beszél vasárnap a Kölcsey Egyesület közönségének Elek Oszkár dr. Előadása előtt és után énekszámok lesznek. A délutánt ugyanis Elek Oszkárné éneke nyitja meg. A kulturpalotában rendezett Kiss József ünnepen énekelt már Aradon Elek dr.-né és szép sikert aratott. Az est másik énekes a aradi színház kivált és kiváló művésze Barics Gyula lesz, aki már a minap sikerral szerepelt a Kölcsey-zsuron. Barics Kovács Mihály karmester zongorakísérettel egészen új műsorral lép ezúttal a közönség elé. Az ötödik Kölcsey zsúr néhány heles szünet követi. Január második felében kezd meg a Kölcsey Egyesület négy előadásból álló második sorozatát zsúrainak. A január-februári zsurokon Payr Hugó a Budapesti Hírlap tudósítója, Felvinczi Takács Zoltán dr., az ismert esztéta Székely Mihály mérnök repülőgép konstruktor lesznek az előadók és Mendlik Béla, Zombory Andor pályanyertes egyfelvonalosai kerülnek bemutatásra.

* Kabaré. Nagy közönség várt a színházban egy érdekes művészi esztét, Sarkady Aladár soka kiváncsiak voltak, az aradiak régi kedvencüket most is azzal a szeretettel fogadták, mint az elmúlt években vendégfellépési alkalmával. Kabarét hirdettet a színlap, a vendégművésztől — ki vigszínházi tag — nagyon sokat várhattunk, mert a vigszínházi kabaré számoknak jó híruk van, a pestieknek nagyon tetszetek, Sarkady a vidámság nagymestere egy csomó szellemes, ötletes, amelletl nívós dolgot produkálhatott volna. Hogy nem uoy történt és a kabaré produkcióknak a művészethez egy „Nemzeti Színházban” bemutatni szokásos művészethez kevés, vagy talán semmi közük sem volt. — enyhe kifejezés. Az tény, hogy a Nachtschl kivéve a jóízű és művészi dolgokat váró aradi közönség csodálkozással vegyes humorral szemlélte az eseményeket és gondolkodott azon, miért kellett ezeket az ostobaságokat éppen az aradi Nemzeti Színházban egy olyan íónvű művész, mint Sarkady Aladár vendégfellépte alkalmával feltálatni... (W.)

* A színház hírei. Sarkadi Aladár vendégjátéka. Szerdán lép fel Sarkadi Aladár másodsor Zsuzsi k. s. kitűnő operett „Dinye” szerepében, amelynek budapesti előadásán a közönség a legnagyobb elragadtatással gyönyörködött a művész kitűnő alakításában és csütörtökön a Drótostót Lehar kitűnő operettjének Günther bádogos szerepében lép fel utóljára. Önagysága ruhája a Vigszínház idei

legnagyobb szenzációja kerül pénteken bemutatásra. Knoblauch Edward végtelen szellemes énekesjátékához, melyet Heltai Jenő fordított, Stephanides irt gyönyörű zenét. Az újdonság aradi bemutatása iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik és erre való tekintettel az Önagysága ruháját sorozatos előadásokban tűzte műsorra az igazságtól, a két vezető főszerepet Horváth Mici és György Alfréd játsszák — a többi szerepek a társulat összes tagjai között oszlanak meg.

* A vasgyűrű. (Szenzációs társadalmi dráma az Urániában.) Tegnap mutatta be a színház az idei szezon egyik lekitűnőbb társadalmi drámáját: A vasgyűrűt. Két kiváló-sága van ennek a filmnek: az egyik maga a dráma, mely erős drámai fordulatokkal egy mezeható történetet tár elénk, kitűnő rendezés, remek felvételek teszik élvezetesebbé a drámai tányat. De a bemutató sikeréhez nagyban hozzájárult a szereplő művészek tökéletes játéka. Lotte Neumann ma a lekitűnőbb mozi-színésznők közé tartozik és utabban kitűnő szerepekhez is jutván, egyre nagyobb lesz neve és airt. Partnere Zelnicz Frigyes szintén tökéletes művész. Az 6 mesteri játékok emeli ezt a filmet is a legjobbak közé. — Náthán, a legujabb Schildkraut tilm, az Uránia leközelebbi újdonsága.

* A Halálhallet az Apolló műsorán. Két esztendővel ezeltt voltak dívatban a mozik repertórián az artista produkciók, amelveket az utóbbi időben az egyéb moziarab műfajok leszorítottak a műsorról. A Nordisk filmvállalat új alkotása: a Halálhallet, valószínűleg dívatba hozza megint az artista drámákat. A Halálhallet egészen ismerő moziarab. Izgalmasabb, nagyobbhatású filmet régóta nem láttak már ennél a nagyszarú filmnél, amely a közönségnek idegeire előreláthatólag a legnagyobb hatással van. A szenzációs Nordisk-dramát az Apolló-színház péntektől kezdve mutatja be.

* Nagyszabású filmregény az Apolló új műsorán. A filmvásznet egyik legújabb, lezsebb munkája a „Tavaszi dér” című dráma, amelyet szerdán és csütörtökön mutat be az Apolló-színház. Mint az ébredő tavasz, ragyog fel pompázó sugrakban a dráma mesészdívése s mint a gyorsan jövő nyári zivator, oly erővel törnek elő a drámai fordulatok. Mélységes érzések szállal szövik át a megkapó szűzést, aminek a helytállása és feldolgozása mekapóan gyönyörű. A tengerparti részletek festőien szépek.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi szegénygyermek felruházása. Az aradi szegénytanulók egyesülete a náboru alatt, dacára a nagy drágaságnak, fokozottabb mértékben segíti a szegénysorsu iskolagyermekeket. Hetekkel ezeltt nyitlak meg az egyesület ingyenkonyhája a város több pontján, ma szerdán délután pedig 600 gyermek között fog kiosztani meleg téli ruhát s erős, új cipőket és csizmákat. A gyermekek felruházása délután 3 órakor történik a Weitzer János-utcai polgári leányiskola dísztermében, ahol szívesen látja Hauser ezredesné elnök az egyesület tagjait és az érdeklődőket.

(*) Köszönetnyilvánítás. Az aradi izraelita jótékony egyesület által szegény tanulók és iparostanoncok felruházására és tűzifa segély osztására szükséges költségek beszerzésére kibocsátott felhívásra utabban a következő adományok folytak be: Auszterweil László dr. és neje 20 korona, Domán Ignác 10 korona, Glück József 10 korona, Lenkowitz Nándor 10 korona, Keszenbaum Józsefné 5 korona és Zádor Bertalan 5 korona. Amidőn e nemesszivű adományokért benső köszönetünket fejezzük ki, egyben ismételtén kérjük a nemess cél érdekében a jólelkű emberbarátok szíves támogatását. H. gyi Albert alelnök.

Iparengedély nélkül folytatott nagyüzemek.

(Aláírás helyett bélyegző. — A lisztcsempészés legújabb formája. — A polgármester intézkedései.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 14.

Az Aradi Közlönynek szombati és vasárnapi számaiban közölt leleplezések a lisztcsempészésről, amilyen jogos felháborodást keltettek a közönség kiéheztetésére és a saját zsebük tömésére dolgozó alakok ellen, olyan megelégedéssel vette tudomásul a tisztességes kereskedelem, hogy legalább a sajtó iparkodik őket és érdekeiket megvédeni a sötétben és tiltott utakon járó konkurenciával szemben. Mert, amilyen nagy érdeke az államnak, hogy a lakosság élelmezését a háboru ezer viszonytársaga között biztosítani tudja, éppen olyan veszedelem fenyegetné az állam gazdasági életét, ha a tisztességes kereső osztályok alámerülnek a visszaélések minden feltételeire kapható alakok manipulációjára következtében. Világos ezek után, hogy az a hatóság, amely a vak-séga, tanasztatlansága miatt nem veszi észre, hogy mi történik körülötte és hogy a jóhiszeműségével milyen rut módon élnek vissza, az a hatóság legalább annyit tegyen meg utólagosan, hogy irgalmatlanul torolja meg a büntető, ahol találja. Első sorban pedig vonja felelősségre azokat, akik okai annak, hogy a lakosság ismét lisztmizériáknak néz elébe. Mert hiába terem ennek az országnak földje ötször annyit, mint amennyit terem, még sem lesz kenvere a közönségnek, mert bűnös kezek elvonják előle és nincs, aki a bűnös kezekre ráüssön.

Nincs. Mert ha lenne, akkor a Városi kávéházban nem ülhetne egész rajta az iparigazolvánnyal nem bíró alakoknak, akik milliókra rusó élelmiszerüzleteket boncoltanak le az egész közönség szemé láttára. A rendőrségnek is kötelessége újságokat olvasnia és a fővárosi lapokból tudomással kellett bírnia, hogy a budapesti rendőrség kíméletlenül üldözi a szállítási igazolványokkal visszaélőket és a Galiciából betódult árdrágítókat. Körülnézetelt volna a mi házuk tájékán is és bizonyára gyorsan rájött volna arra, hogy a lisztcsempészek és egyéb élelmiszerek kiszállítói nem jelentkeztek az iparügyszólynál engedélyért. Lehet, hogy ez az ügyosztály is túl van terhelve sok mindentéle munkával, de akár mennyire roskadozzék is a dolog alatt, egy nap alatt tisztára söpörhette volna azt a zugszörzét. Ha egy kis szatós egy órával később az iparigazolvány kiváltásával, akkor a kibégási bíróság elé állítják és érdeme szerint bünhődnie kell. Vajjon jutott-e eszébe valakinek, hogy például Spitzler Rudolfnak, aki mint pék szerepel az iparlistromban, van liszt nagykereskedésre engedélye. Mert, hogy Spitzler Aradon a legnagyobb lisztkereskedő, arról a versbek is csiripelték a fákon, amelyekre most felakaszthatja magát az az aradi polgár, aki abban a hiszemben, hogy a hatóság gondoskodott a nváron az ő lisztjéről, elmulasztotta a lisztjét biztosítani. Vagy jut-e eszébe valakinek megkérdezni attól a megszámlálhatatlan borügynöktől, akik időközönként ellepik az aradi piacot, van-e iparengedélyük és kik és merre van hazájuk. Ezeknek a manipulációjáról is épületes dolgot tudnak a Városi kávéházban. Nemosak az ilyen kereskedelmet, de a termelőket is megkárosítják, a mint erről a tanács tagjai-pak, a kik maguk is termelők, illenek tudni.

Hogy milyen arányú liszt kivétel volt Aradról, annak bizonyítására elég, ha elmondjuk, hogy aradi bankokba érkezik nagy összegű pénz assal a rendeltetéssel, hogy az esetre, ha az ügynök felmutatja a szállítási igazolványt, akkor a megvásárolt és elszállításra biztosított liszt árát a bank tiszasse ki. A bank csak egy pénzügyi tranzakciót bonyolít le, neki a liszt vásárláshoz és elszállításához semmi köze nincs. Annnyit azonban bizonyára megtesz a rendőrségnek, hogy megmondja, kik vittek ki Aradról lisztet, hadd tudja meg a hatóság, hátha valami kintünetésre óhajtja őket felterjeszteni.

Vannak Aradon lisztnagykereskedők, akiknél olyan szatósok, akik még néhány hónappal ezelőtt huszonöt kiló nullás lisztet sem vásároltak hetenként, most minden héten huszonöt-harminc zsákot vettek. Sőt olyan nagykereskedővel is beszélünk, aki egy szatósoknak egy hét alatt 75 zsák nullás lisztet adott el. Mikor megkérdeztük a szatósot, hova teszi a lisztet, azt felelte, hogy jól megy az üzlet, mert most még vidéki vevői is vannak.

Megirtuk, hogy a szállítási igazolványokat akként szerezték meg, hogy ugyanazzal a fuvarlevéllel többször is megjelentek a gazdasági hivatalban, minthogy ott ezelőtt nem vezették rá a fuvarlevélre, hogy ennek alapján szállítási igazolványt adtak ki és nem is tartották vissza a fuvarlevelet. Tegnap is megjelent egy cég alkalmazottja és valahol a vidéken kiállított fuvarlevél alapján kért szállítási igazolványt. A gazdasági hivatal, a betegesen fekvő Lőcs Résző helyettes-polgármester helyett vezető Ansel István dr. megnézte a fuvarlevelet és látta, hogy az még november hónapban kelt. Gyanus volt a dolog nagyon.

— Maga már ennek a fuvarlevélnek alapján kapott a múlt hónapban szállítási igazolványt — mondotta a főigazgató és nyomban meg is vizsgálódott a kiszolgáltató igazolványokról vezetett listából, hogy csakugyan állítottak már ki ilyen okmányt.

— Pardon... — hebegte a turnisságon rajtaéppett egyén, majd hozok másik fuvarlevelet — mondotta. Megjegyzendő, hogy ez esetben nem liszt, hanem más élelmiszer szállításáról volt szó.

A fuvarlevelet elkobozták. Azt ugyebár mondani sem kell, hogy másik fuvarlevéllel még ma sem jelentkezett az illető.

A tanács szombaton tartott ülésében úgy határozott, hogy többé semmiféle szállítási igazolványt nem ad ki. Azt mondtuk erre, hogy ez csak félrendszerű, mert még igen sok szállítási igazolvány van forgalomban és ez lehetővé teszi a visszaélést. Varjassy Lajos polgármester intézkedett már, hogy a vasútnál mindazokat az igazolványokat, amelyek december 13-ika előtti állítottak ki, a hatósághoz juttassák el, mert alaposan revideálni kell mind egyiket külön-külön. Már csak azért is, mert vannak olyan igazolványok is, amelyek nem a helyettes polgármester saját kezű aláírása, hanem a kaucsuk bélyegzője szerepel. Ezt pedig könnyű hamisítani és aki

akarja, ily módon is kijátszhatja a hatóságot. Az igaz, hogy hivatalos bélyegző is kell az igazolványra, de ennek utáztatása sem ördögi mesterség. Az tény, hogy igen sok engedély van még forgalomban és addig nem is lesz a közönség nyugodt, míg nem látja, hogy a hatóság erélyes kézzel fogja meg az ügyet és menti, ami még megmenthető. Ha ugyan még van menteni való.

Élelmiszer-uzsora

az ujaradi piacon.

(Árdrágító aradi nők. — Miért néptelenek az aradi piacok?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 14.

Ha az ember a hatóságokat szidja a drágaság és a piaci mizériák miatt, akkor azok a közönségre így kezdenek háritani a sok bajért a felelősséget és azt mondják, hogy az aradi publikum megatartása és pánikázása tévalma az egyik szülő anyja a sok bajnak. Es valljuk be őszintén, hiába is védelmezzük ezzel a váddal szemben a közönséget. Sok igazság van abban. Csakugyan az aradiak igen neiv emberek és eltévelytve attól, hogy semmiféle szervezetet sem tudtak teremteni ebben a háboruban a termelők kizsákmányolási hajlandóságának leküzdésére, sokszor az árdrágítókat is felől muló brutalitással nehezítik meg saját életüket. Ennek bizonyítéka az, hogy az aradi közönség csapafutástól tódul az ujaradi piacra és az élelmes kofák látva, hogy helybe hozzák a rengeteg pénzt, kíméletlenül és a legszemérmellenesebbül uzsorázzák ki a minéppünet. Mindennapos dolog, hogy Ujaradon hetven korona egy pár hizott liba, harminc korona egy pár sovány libának az ára, tizenöt korona egy pár sovány kacsa és olyan csirkét, amelyet valaki négy koronáért megvehetne az aradi piacon, boldogan hozza haza, hogy nyolc koronáért elkaparíthassa a szomszédia elől.

Az ujaradi előláróság esendes örömmel látja ezt az állapotot és a maga szempontjából igazs is van. Az ő népe gazdagszik az aradiak ostobaságán. Azonban Jánosovics Sándor Temesvári kormánybiztosa nem így gondolkozik és az ő figyelmét hívjuk fel, hogy ismeretes és a köznek már annyi időt eredményezett szigorúval csapjon le az ujaradi piacon is és a mint megtiltotta, hogy a temesvári hólyek vidékre menjenek vásárolni, úgy tiltsa ki az aradiakat is az ujaradi piacról.

Mert ezzel nemosak az élelmiszer uzsorának vet véget, hanem elősegíti azt is, hogy az aradi piacra ismét betöjjon az élelmiszer. A meggondolatlan közönsége, mely a háborus nehézségeknél első látására elveszti a fejét a maga okozza azt, hogy az aradi piacok néptelenek és az aránytalanul csekély kínálat következtében az árak örületes magasságig emelkednek. Hogy az ujaradi kofák sztrájkolnak és sikeresen bojkottálják az aradi piacot, ugy ennek az aradiak az okai, akik nem is gondolják meg, hogy a háborus időben a bojkott vagy sztrájk-mozgalmat támogatni legalább is erkölcsi törvénybe ütköző cselekedet.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazuról érkező hírlap. Az „ARADI KÖZLÖNY“-t a táborba minden aradi katona olvassa.

A Novara aradi hőse.

(Horthy Miklós levele. — San Giovanni di Meduánál elesett aradi tengerész.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 14.

A múlt héten jelentette a tengerészeti vezérkar, hogy flottánk ismét dicsőségteljes és merész haditettét vitt véghez: San Giovanni di Medua kikötőjét bombázták, olasz szállítóhajókat süllyesztett el, amelyek a szerb sereg számára skartak élelmiszert vinni. A kis flottának, amely a szejdi haditettét véghez vitte, a legendás „Novara” cirkáló volt a vezérhajója a Horthy Miklós, az aradi származású sorhajókapitány a parancsnoka. A „Novara”, mint már több merész és veszélyes kirándulásáról, ezuttal is értetlenül tért vissza, habár a meduai parti ütegek erős tűz alá fogták a kis flottát. Az ellenséges tüzelés azonban mégis áldozatot követelt a Novara fedélzetéről s ez az áldozat aradi ember volt: Szalay Péter tengerészönkéntes, Szalay Manó aradi dohány-nagyfőzsdés fia.

Szalay Péter öt évvel ezelőtt érettségizett az aradi gimnáziumban s azonnal katonai szolgálatra jelentkezett önként, még pedig a tengerészetbe. Egy év után a „Ferenc József” sorhajóra került, a monarchia kínai állomáshajójára s két évet töltött a kínai és japán vizeken. Részt vett egy expedícióban, amely egy kisebb kínai lázadást fojtott el s mire mint „Deckquartiermeister” hazakerült, megtanult perfektül németül, franciául, olaszul és angolul s törte a kínai nyelvet is.

A múlt évben vetette volna le az uniformist, a háboru kitörése azonban természetesen megakadályozta abban. A Novara hajóra osztották, ahol az olasz háboru kitörésének napján alkalma volt bebizonyítani katonai erejét: részt vett is az olasz part emlékezetes bombázásában. Bátor magatartása elismerésül kitüntetés is kapott, elő is léptették és mint Deck-masát szolgált most a Novarán. A mikor november havának elején nyolc napi szabadságot kapott, érdekes részleteket beszélt el Aradon rokonainak és ismerőseinek flottánk dicső haditetteiről.

Egy hónap előtt tért vissza a szülőföldjére két rövid hónap tudatta rokonaival, hogy jól éri magát. Ma délelőtt késbesítette a posta Szalay Manónek a barnaborítékos, hivatalos levelet, amelynek már külseje is elárulta, hogy fiáról hoz hírt, jó hírt. A levélben maga Horthy Miklós tudatta Szalayval, hogy fia San Giovanni di Medua bombázása alkalmával hősi halált halt. Horthy levele a következőkép hangzik:

S. M. S. „Novara”.

Nagyon tisztelt Szalay Ur! Szomorú kötelességem tudatni, hogy Péter fia a San Giovanni di Medua ellen intézett támadásnál királyiért és a hazájáért hősi halált halt. Férős, bátor és kedves egyénisége általános tisztelget és szeretetet biztosított neki feljebbvalóinál és alantasainál. Földi maradványait teljes katonai pompával a meljébe temetőben nyugszik. Emleke örökre szívünkben él!

1915. december 8. Horthy s. k. sorhajókapitány,

a „Novara” parancsnoka.

A Novara hősi aradi altisztjéről azzal a szeretettel szól ez a levél, amellyel a dicsőséges nevet szerzett cirkálón minden embere

iránt érez a parancsnok és minden ember érez a parancsnok iránt.

A Novarát különben újabbán még egy kötelek ízei Aradhoz. Megírta az Aradi Közlöny, hogy Balla Frigyes aradi kitűnő festőművész megfestette a tengerészek védőszentjének Szent Borbálának képét és azt a dicső cirkálónak küldte. A Novara megkapta az aradi művész képét és a San Giovanni di Meduánál vértörtött dicső haditettéről a cirkáló már Balla Frigyes képével ékesen uszott a tengeren. Az ajándékot egyébiránt a hajó parancsnoka, Horthy sorhajókapitány a következő szép levélben köszönte meg a művésznek:

S. M. S. „Novara.”

Nagyságos Uram!

Van szerencsém a Podboi alezredes ur által átnyújtott és a „Novara”-nak felajánlott szép festményért úgy a magam, mint a tisztikar és legénység nevében, legmelegebb köszönetemet kifejezni. Egerszermind elnézését kérem, hogy így soká késelt a köszönet, azonban csak rövid idő előtt volt alkalom egy a hajón megtartott ünnepélyes Istentiszteleten a képet beszenteltetni, amit szinte becses tudomására akartam hozni.

Ádja a Mindenható, hogy a következő remélhető akciókban Szent Borbála oltalmába vegye és szerencsével vezérelje hajónkat.

Köszönetemet ismételve maradok hála és tisztelő híve

Horthy Miklós,
sorhajókapitány.

Látogatás a háborus Londonban.

(A Zeppelin-bombák nyomai. — A sötétség városa.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 14.

A mai Londonról ír a Berliner Tageblattban érdekes cikket egy semleges országbeli hírlapíró, akinek többször volt alkalma a háborus angol fővárost meglátogatni.

— Csak annak lehet fogalma — így szól a cikk — hogy hogy néz ki a háborus London, mit érez a londoni ember ezekben a napokban, aki tényleg felkereste az angol fővárost. Mert a cenzura a lapoknak csak oly közelempontokat enged ki, amelyek, ha nem is emelik Anglia tekintélyét a semleges országok előtt, de nem is rontják azt. A Londonban időző semleges újságírók cikkei is ritkán kerülnek el az angol cenzor vörös ceruzáját. Így egy holland szerkesztő panaszkodott nekem, hogy londoni munkatársának tudósításai nem vetnek fényt a londoni hangulatra. Londonról csak úgy írhat egy újságíró, amint azt én tettem — ha odautasik, néhány napig időzik ott s miután visszatért, dolgozza fel „anyagját.”

— Már a háboru kitörése alkalmával is felkerestem egyszer Londont. De milyen a különbség az akkori és mostani London között! Akkor, a háboru első időszakában, még semmi sem lehetett Londonban a háboruból látni. Ma minden háborus, mindenekelőtt a kézhajó. Már megérkezéseimkor kikérdeztek, ki vagyok, mi vagyok, miért jöttem. „Tudósítónkat akarom felkeresni” — válaszoltam. Van-e levelem tőle? Van. Szerencsétlenségre a levélben szerepelt valami Müller nevű ember. Ki és mi ez a Müller? Feljegyeztek Müller címét, aki mellesleg mondva született angol. Mindenféle lehetetlen kérdést intéztek hozzám, végre azt is megkérdezték tőlem, hogy mit tartok a háboruról?

— Semleges ország polgára vagyok — válaszoltam — s nem látom szükségét annak, hogy ilyen kérdésre feleljek!

— Mit jelent az, hogy semleges? — válaszolták — senki sem semleges, ti hollandok pedig pláne nem!

Az állomáson és környékén teljes sötétség, csak hatalmas fényesórák fényesórái kuttatják át az eget. A csend egyenesen az idegokra ment. Fekete, hangtalan tömeg hőmpolygott az utcákon. Ugy látszott az egész, mint valami süketnémák gyülekezete.

Egy autó vitt az egyiptomi sötétségben keresztül a szállodámba. Hogy hogy találta meg az utat, soha sem fogom megérteni.

Londonban ezek miatt az állapotok miatt, de különösen a sötétség miatt új ideg-betegség tűnt fel, amely azokat, akik benne szenvednek, az örületház vizi közel. Az orvosok az a betegségben szenvedőket elküldik Londonból, mert az az egyedüli gyógyszer.

A Zepp-ektől való félelem — amint Londonban a Zeppelineket nevezik — nemcsak abban nyilvánul, hogy ne világítsák Londont. A színházak például, amelyek egyáltalán nyitva vannak, tíres házak előtt társanak. Októberben ugyanis egy Zeppelin-támadás alkalmával rettenetes pánik tört ki egy színházban s szóta nem mer a londoni színházba menni.

Azokat a károkat, amelyeket a legutóbbi Zeppelin-támadás okozott, természetesen igyekeztek lehető gyorsan eltüntetni, de még sem sikerült valamennyi nyomát eltörölni. Még meg lehet győződni arról, hogy a bombák hatása sokkal nagyobb volt, mint azt az angolok hismerték. Különösen a strand környékén okoztak sok pusztítást. Így meglátogattam a Morning Post épületét s rögtön megértettem, hogy miért változott meg oly hírtelen az újságnak eddig még aránylag tisztességes hangja. A Morning Postnak ugyanis az a peche volt, hogy saját testén tapasztalhatta ki, mi a háboru? Igen sok szoba mennyezetén és padozatán még mindig lyuk tátong, az egész hatalmas épületömbben nem maradt egy ép ablak. Hogy emberéletben nem történt kár, az csodával határos.

Ha az ember egy munkásosztálybeli londoni emberrel beszél, elámul, hogy milyen tudatlanságban leledsenek azok a háboru illetőleg. Ez a néposztály szó szerint elhiszi, s mit újságjai mondanak neki s hiányzik belőle — ma még inkább, mint valaha, minden individualitás. A londoni kispolgár iszón gyűlöli Németországot s mindent, ami német. Ennek oka a Lusitania elsüllyesztése, Belgium semlegességének megsértése, a Belgiumban állítólag elkövetett kegyetlenségek s végül mégis Cawal esete.

Izenet a lövészárokból aradi gyermekeknek.

(Arkot és a lemergi fiu. — Aradi orvosnövendék a „vorgeschoener Hilfsplatz“-on.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Északi harctér, dec. 14.

... Délután öt óra. Megtöröm a párával befutott, repedt kis ablakot és kinézek. Sárga teli hold világítja meg a vidéket, vastag, fehér hótakaró borít be mindent, távolban az országot mellett a kis kitrített orosz falut, a hullámos dombokat, fehér vonalakban áll meg a hó az előttem levő erdő fát, ezüstösen esilög az erdő melletti katona-temető egyszerű kis keresztjein. Tejszínú minden és híhetetlenül, szinte kísérletlenül világos az este. Csönd van, hideg és ünnepélyes csönd, csak néha néhány sisereg át felettünk egy késői srappnel...

A harminchármasok „vorgeschoener Hilfsplatz“-án, az előretolt segítv helyen vagyunk. Ekv domboldalra ástott dekkung, hátsó fala maga a domb, a többi fa, meg gyep-tégla. Most, hogy a hó mindent elborított, nem lát-szik más, csak egy kis ajtó meg ablak, fölötte a vöröskeresztes lobogó. A végtelen, szemképrázatos fohérszben szinte jól esik a szemnek az a maroknyi, piros folt. Bent a sötét dekkungban vörösen izzik a téli háboru modern hoz-zátértozója: a kis swarm-kályha, a földön szalma, a sarokban rücszakok és egy köt-szer-torniszter. Ennyi az egész. Ülünk a kályha körül, egyetlen kinezőnkben, az áras faluban felállt eszerpnyákban melegszik a tea, a láng néha kíváncsian megvilágítja az arokat, a kis szobát, mi meg gondolunk haza, messzire, na-gyon messzire...

Egy kis zaj keletkezik kívül. Halk zörzés, csoszogás, mozgás. Most indulnak ki a „civil arbeiter“-ek az éjszakai munkára. Hosszu, fe-ke-e, görbe vonalban húzódnak fel a domb-oldai sikos, szerpantin útján a mi állásaink felé. Görnyedt hátak viszik felfelé a rud fát, a „spanyol lovat“, a dróttakereket bokáig érő, fekete, rongyos köpenyekben. Fáradt, perga-ment arcu, azékszakállu, hatalmas galiciai zsidók bőrvével a derékukon, összeaszott ru-thének, piroskepű, fiatal gyerekek isszan, egy-kedvűen, kimért lépésekben hullámszának fel-felé. A sáppadt holdfényben, a fehér havon, mintha élettelen gépek mozognának az éjsza-kában: úgy néz ki innen.

Valaki erősen megkopogtatja az ajtót. Ki-nyitjuk, hideg levegő áramlik be, belép egy baka, az arca zúsmarás, jégcsapok lógnak a bajszáról, maga előtt tol egy kis, rongyoska bucvolált alakot és jelenti: „X. hadnagy ur kéri az urakat, csináljuk meg az ártat-lannal valamit, úgy találtuk félig megfagyva az uton.“ Szalutál és megy.

Egy ócska kabátból, rongyos kendőből egy gyereket hámozunk ki. Nyőszörög fájdal-massan, mint egy kis kutya, szemei félig le-hunyva, pufoak arcán odafagvott könyvesppei, nem tud magáról semmit. Hóval dörzsöljük dagadt, vörös kezét, lábát. Megához tér lassan, kinyitja szemét, először ijedten, aztán hálásan néz ránk bágyadt, fekete szemével. Mozeatni próbálja kis, gémberedett kezét, lábát. Felül, körülnéz. A kályhán forr a tea, szinte önkény-telenül utána nyúl. Adunk neki a sajkában a párolgó, rumos, forró italból, hozzá kenyeret. Szinte állati mohósággal fogyasztja el mind a kettőt a le sem teszi addig a sajkát, míg egy csöp tea van benne. Felmelegítjük a délről maradt galást, azt is bevágja az utolsó falatig.

Egy szót sem szól, csak eszik, fel, babzsol, mo-hón, vadul. Aztán egy nagyot, boldogot sóhajt és körülnéz magint. A kellemes meleg, a kályha kisugárzó fénye, a párolgó tea, a jóllakott gyomor: meleg, jóleső érzéseket esel a gyerek arcára, mikor észreveszi a mi barát-ságot, derűs nézésünket, ahogy a mi kis párt-fozoltunk feléledését figyeljük. Jókedvű mosolyra húzódik kis piros képe. Előtünk ismeretlen nyelven valami köszönésfélét mond és még mindig nehezen mozgó ujjával kihúzza a zsebe mélyéből egy nagy, irdatlan, ócska bugyallá-rist a ahogy elkezd benne kotorászni, egyi-künk nevelve megkérdezi: „Csak nem akarsz fiam celihet fizetni?“ Ahogy ezt kimondja, el-képedve látjuk, hogy a tréfásan odavetett kér-désre nagyon is komoly a felelet. A gyerek egy két koronás papirpénzt szorongat a mat-kában és nyújtja felénk, igyekezvén magát va-lahogv megérettetni, hogy a vacsoráért meg is fizet. Erősítve, öregesen-komolykodva nyújtja fe-lénk a pénzt és csodálkozva rázza a fejét, mi-kor látja, hogy nem fogadjuk el.

Az egyik emberünk rá jön, hogy valaho-gyan mégis csak tud a gyerek nyelven be-szélni a ahogy akadovva, nehezen tolmácsolja a szavait, egy szomorú kis tragédia bontako-zik ki előttünk. Fájdalmasan megható és igénytelenül egyszerű, százával és ezrével pro-dukál ilyen a háboru, naponta játszódhatnak le itt nálunk ennél nagyobb tragédiák is és mégis... talán a millió, a hely, a hangya-lat... elég az hozzá, hogy meghalva hall-gattuk mindannyian a mi kis barátunk szavait.

Lembergől való — mesélte — most mult el 14 éves. Apja és két bátyja a háboruban vannak, anyja otthon van a többi kis testvé-reivel. Otthon sokat éheztek, hogy legalább egy száljal kevesebb legyen, beállt a „civil-ar-beiter“-ek közé, és most azt dolgozik, amit azok: és lövészárkot, csinál dróttakadályt, hord fát, drótsövényt. Nappal alszanak és ilyenkor estefelé kezdenek a munkához. A ki üitett faluban nincs hely, tele van katonasággal, az alvás időt az erdőben ástott dekkungokban töltik. Katonai menázsit eszik, négyen kapnak egy kenyeret egy napra. Volt egy jó meleg, bélelt téli kabátja, amit még anyjától kapott, azt ellopták tőle, és most egy katona könyő-rületből a saját ócska kabátját adta neki, ron-gyos lett és most nagyon fázik mindig. Az anyjának nem írhat, mert nem tudja hol la-kik, a így az anyja sem ír neki, hogy apjá-val, testvéreivel mi van: nem tudja. A golyót srappnel, gránátot már megszokta, nem fél tőle, szokszor megessett, hogy világos éjszaka-kon, amint állásaink előtt a drótsövényeknél dolgoztak, közéjük lőtt az orosz. Sokat fázik, mindig köhög, ilyenkor nagyon fáj a melle...

— Hogy most mi történt vele? — nem tudja. Megindultak az éjszakai munkára, fát vittak fel, rettenetes hideg volt, fázott, nagyon elfá-radt, leült egy kicsit pihenni...

— Nézem esillogó, most már élnek fekete szemeit, hallgatom vékony kis hangját, amint összefüggéstelenül egyik gondolatról a másikra ugrik át a gyerekek jutnak eszembe, gyerekek, akik fehér gallért, matröz ruhát viselnek 14 éves korukban, akik az ablatívus abszolússal bibelődnek délelőtt a gimnázium negyedik osztá-lyában, akik délután habos kávét uzonnáz-

nak és ilyen tájban nyugati nevelőnkjükkal a jégen korcsolyáznak. Este álmosan figyelik, hogy mit olvasnak fel egymásnak a nagyok az újságból a háboruról a éjszaka álmodnak lö-vészárokról, dróttakadályról, gránátokról.

Halkan, fáradtan, álmosan beszél már a gyerek, a többiek is bőbiskolnak. A szemlát szétterítjük a földön, a mikor látja a puha, száraz szemlát, szinte kéjesen boldog kuncogással veti le magát a kályha mellé, magára húzza a takarót, a két pere mulva már sza-bályos, egészséges, ritmucos lélegzetvétélet ballani csak. Álszik...

...A ragyogó teli hold szűst fényvel von be mindent, a kis dekkungban a befagyott, jégvályos ablakon keresztül, édes, boldog, gyermeki mosoly játszik a kis nyomorult arcán.

Elnap kora hajnalban felkeltjük és meg-yitvén éni lövészárkot, csinálni dróttakadályt. Goldschmidt Lipót.

Egy napos báró.

(Eldőkező tóvárosi család megtévedt sarja.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, december 14.

Tegnap este a Meteor-szállodában megje-lent egy 17—18 évesnek látszó fiatalember. Kétfogatú kocsin érkezett és szobát kért. A második és harmadik emeleten mutatnak neki szobákat, de egyik sem tetszett neki. Végre aztán az első emeletre vezették, ahol talált szobát, amely megfelelő volt.

— Egy egész hónapra kell nekem a szoba, mennyibe kerül?

— Százhatvenöt koronába.

— Rendben van, megtartom.

Eldőkező kézműveléssel kivette a tárcáját és kifizelte a százhatvenöt koronát. Még azt is megmondta a főpincérnek, hogy a személyzet-nek borravalót majd csak utólag ad. De gon-doljanak rá, jól szolgálják ki. Aztán kocsi-t hozatott és elhajtatott egy éjjeli mulatóba, a honnan csak reggel felé tért haza. Előbb azon-ban kiállította a bejelentő lapot. Ezt írta rá:

BARÓ HORÁNSZKY GYULA
földbírtokos.

Kaálkápolsza.

A fiatal báró délelőtt tizenegy óráig aludta ki az éjszaka fáradalmait. Ekkor felkelt és fel-öltözött. Vadonatúj lovaglőruhát vett fel a mint ilik, lovaglőostort a kezébe, amellyel egyre a lukkosizma szarát verdeste. Ugy jött le az emeletről a lépcsőházba, ahol megállt és jobbra-balra illegette magát a tükör előtt.

Nemes detektívcsoportvezetőnek, aki ott járt a szállodában, feltűnt a báró Horánszky Gyula név. Tudta, hogy báró Horánszkyak nincsenek: sejtette tehát, hogy a fiatalember csak valami avihák lehet. Oda is ment hozzá:

— Báró ur, legyen szives igazolja magát.

— Miért kell nekem igazolnom magamat.

En báró Horánszky Gyula vagyok és kikérek magamnak minden inzultust!

— Nagyon sajnálom — folytatta a detek-tív — de én mégis ragaszkodom az igazo-láshoz.

A fiatalember erre elővette pénztárcáját és keresgélte benne. Igazolványt azonban nem talált, de a detektív látta, hogy a tárca tele van pénzzel.

— Hol vette ezt a sok pénzt? — kér-dezte tőle.

— Hol? — Hát eladtam a tulkaimat. Most kaptam meg az árát.

A detektív azonban nem hitte el ezt a mesét és a fiatalembert bevittette a főkaptány-

ságra, ahol vállaltára fogták. Egyideig itt is erősítette, hogy ő csakugyan báró Horánszky Gyula, de aztán mégis csak bevallotta, hogy nem a Horánszky-családból származik, hanem egy ismert budapesti igen előkelő bankár dínesztia sarja, feltűnően szép aranvfíju, aki egy Lónyav-utcai marhakereskedő-cégnél van alkalmazva. A cég most adott el tulk-ot, az árát ő kapta kezéhez és abból elvett 60000 koronát, hogy egy napig báró lehessen. A barátai mondták neki, hogy ez milyen szép dolog.

A cég még mit sem tudott arról, hogy a legjobb nevű budapesti fiu sikkasztott és nagyot néztek a főnökök, amikor ezt detektívek tudomásukra hozták.

A fiatalembert — aki a pénzből csak ezer koronát lopotott el a mulatóban — egyelőre őrizetben tartotta a rendőrség. Valószínű azonban, hogy kiszabadul, mert a család megtéríti az elsikkasztott összeget.

H I R E K.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Lugano. Az olasz sajtó valószínűleg a kormány utasítására hangsúlyozza a tripoliszi expedíció szükségességét. Ha az expedíciót elhatározzák, Cadornát az egész olasz hadsereg főparancsnokává nevezik ki Joffre tulajdoni állásának ellensúlyozására.

Páris. A szenátus külügyi bizottságában Briand legközelebb nyilatkozni fog a Balkánhelyzetről. Briand különben kijelentette, hogy a teendő intézkedések és azok kivitele dolgában az angolok és franciák közt teljes az egyetértés.

Stockholm. Az orosz követ közölte a külügyminisztériumban, hogy azok a laphiresztelések, melyek szerint Finnország és Svédország ellen csapatösszevonások történtek volna, teljesen alaptalanok.

— **Tüntetések a német parlament megnyitásakor.** Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: A külföldi lapok groteszk tudósításokat közölnek Berlinben a birodalmi gyűlés megnyitásakor letöltött tüntetésekről. A svájci szocialista lapok tízezerre teszik a tüntetők számát. Más lapok pedig nagy vérontásokról jelentenek. A Petit Parisien szerint a tüntetésekben kétszáz ember életét veszítette. Valójában pedig alig ezer ember gyűlékezéséről van szó, melyet a rendőrség a legrövidebb idő alatt könnyen szétszört. Életét senki sem veszítette. A szocialista pártnak a tüntetéshez semmi köze nem volt, csupán a pártvezetőséggel ellentétben álló Liebknecht-csoport akarta, hogy legáltalább az utcán beszéljenek róla.

— A város záró-számadásai. Arad város törvényhatósági utalpjának az 1913-14 évre vonatkozó számadásait, pénzügyi eredmény kimutatását, vagyonszármazását és kezelési eredmény kimutatását a közigazgatási bizottság letárgyalta és azt december 11-től 26-ig terjedő 15 napi időre a polgármesteri hivatalban közszemlére teszi ki azzal, hogy a kitétel ideje alatt az ellen bárki írásbeli felszólalással élhet.

— Liszt, zsemle, fehér kenyér. Már béke idején megszoktuk azt, hogy hatósági rendeletek — származzanak alsó, felsőbb, egészen felső hatóságtól — mindjárt csak zavart okoznak, amint a bürokrácia utveztőiből a praktikus életbe kerülnek ki. A háború folyamán ez az igazság újra meg újra beigazolódtott. A rendeletek és utasítások, amelyekkel például az élelmiszeri kérdésekbe belenyúltak a hatóságok, éppen az ellenkező ólt érték el, mint amit elérni akartak. Ha olosóságot akartak teremteni, bizonyára drágábbá tették mindent, ha üzserében, árdrgáltásban, üzérkedésben igyekeztek rendet teremteni, a rendelkezések csak arra voltak jók, hogy kifűdő kibűrdőkat adjanak a rendelet-magyarázóknak számára. Tökéletes emberi alkotás aligba van, de tökéletlenebb is kevés, mint a hivatalosbák olimposzi magasságból gyártott „praktikus” rendeletek. Néhány nap óta a háborúban már megszokott csendes rezignációval látnuk, hogy nincs zsemle, nincs kifli. „Helyesen van — tördődött bele a zsemletilalomba a jó honpolgár — anórolni kell a fehér lisztel, nagyon bölcs dolog: lemondok a zsemleléről, de az a kutya Anglia nem éhszertet ki bennünket.” A lelkes honpolgár azonban rövid néhány nap letele után azzal a tapasztalattal lett gazdagabb, hogy a zsemle ugyan tilalmazott ídszár, azonban annál bölcsesebben állítik a fehér kenyeret. Tehát mégis csak van elegendő fehér lisztünk? Hát az égnak van. De akkor miért nem szabad haldele zsemlet sütni? Vagy nincs fehér liszt és akkor miért szabad mégis a fehér kenyér? Nem, nem: ez az a magasabb hivatalos bölcsesség, amelyet ép elmével nehéz megérteni. Így van az ember a lisztcsomópészéssel is. Szigorú intézkedések történtek, hogy ne keletkezzen liszthiány a spekulációs lisztszállítások révén. A vasuton nem is vesznek fel lisztet szállítási igazolvány nélkül. Rendelet van rá. A postán ellenben husz csomagból tizenkettőben lisztet küldenek. Igaz, hogy csak egy rendeletbe kerülne és a posta is szállítási igazolványt követelne, de minek olyan rendeletet kívánni, amelynek logikus értelme és praktikus haszna van?!

— Híradás orosz fogságból tíz havi hallgatás után. Mag János szarvilligeti lakos Przemyslben küzdött az ostrom idején. Szarvilligeten élő családjára február 5-én kapott tőle utoljára levelet, azóta Przemysl elesett, majd hős katonáink ismét visszavették, de Mag Jánosról nem jött semmiféle írás. Családjára, mint felesége írja nekünk, a legnagyobb rettegésben éltek máig. Ma aztán levelet hozott a posta Szarvilligetre Mag Jánosnénak messzi Szibériából. Férje írta, hogy él, egészséges és orosz fogságban van.

— Halálozások. Varga István Arad város vízüzemének tisztviselője tegnap délután huszonöt éves korában meghalt. Temetése holnap, szerdán délután fél négy órakor lesz a Holtasros-utca 6 számú házból.

— Halálozások. Varga István Arad város vízüzemének tisztviselője tegnap délután huszonöt éves korában meghalt. Temetése holnap, szerdán délután fél négy órakor lesz a Holtasros-utca 6 számú házból.

— Az aradi gyermekkórház karácsonyfája. Az aradvárosi gyermekkórházban ápoló gyermekek, beteg és sebesült katonák karácsonyfája javára az intézet igazgatósága pénz, ruha, játék és cukorka adományokat kér, mely adományokat hirlapilag fog nyugtázni, egyben kéri az adományokat a gondnoki hivatalba átadni, hol mindenről elismervény leendő kiállításra. Kórház igazgatóság.

— A kaiona felesége. Berlinből jelentik: Négy asszony került a bíróság elé becsületsértéssel és botrányokozással vádoltan. A négy asszony bűne az volt, hogy felháborodtak egy szomszédnőjüknek a viselkedésén, aki férje távollétében elhanyagolta gyermekeit, estenként kimaradozott, éjjel pityókosan jött haza, kacér fehér cipőket viselt és nem egészen szolid alapokon nyugvó kalapokat tett a fejére, ezzel szemben azonban rendszeresen felvette a hadisegélyt. A szomszédnő H. asszony ellen még a tárgyaláson is nagyon elkeseredett volt a hangulat, az asszonyok „egyszer már példát akartak mutatni az ilyeneknek...” A négy asszony egyszer megleste H-nét, amint egy urral kijött a színházról és óriási botrányt csaptak a távollevő férj javára. Ezért kerültek a bíróság elé, a mely hosszú és lármás támadás után egyenként öt-öt márká pénzbüntetésre ítélte három asszonyt és — a negyediket felmentette.

— D'Annunzio hotelszámlája. A D'Annunzio ellen az olasz kamarában Mazzoni részéről elhangzott vádakat az olasz sajtó elhallgattatja. Mint Zürichből jelentik nekünk, a Züricher Zeitung turini tudósítója részleteket közöl a támadásról. Eszerint Mazzoni a többi közt megemlítette beszédében, hogy Génua városa, amelynek a költő Franciaországból való visszatérésekor vendége volt, kiegyenlítette nemcsak D'Annunzio hotelszámláját, hanem a kifizetésében volt két hölgyét is. A milánói Serínak Génuból ezt jelenti, hogy annak a szállónak a tulajdonosa, amelyben D'Annunzio lakott, az újságírók kérdésére kijelentette, hogy a költő maga akarta kifizetni a kontóját és csak akkor állott el ettől a szándékától, amikor a városi hatóság kijelentette, hogy megsértené Génua városát, ha nem tekintené magát vendégnek. Az a további állítás, hogy D'Annunzio diszkrét hölgytársasággal jelent volna meg, állítólag szintén nem felel meg a valóságnak, mert a hotel igazgatója kijelentette, hogy abban az időben négy hölgy lakott ugyan a szállóban, azonban semmi vonatkozásban nem álltak D'Annunzióval. A Corriere della Sera D'Annunziótól a következő táviratot kapta: „Mivel a sajtóban még egyre pertraktálják az én állítólagos diszkrét hölgytársaságomat, kijelentem, hogy ez a történet tiszta koholmány. Egyedül voltam Génuban, amint ez egy harcoshoz illik. A veszedelem órájában visszatértem hazámban, hogy egész lelkemet felajánljam és hazámba is maradjak mindaddig, míg minden erőmmel nem küzdhetek úgy a belső, mint a külső ellenség ellen, amelyet meg kell semmisíteni. A génuai helyettes polgármester a városi tanács nevében szintén táviratot küldött a római Messageronak, amelyben tisztára igyekszik mosni a költőt.

Zürichből táviratozzák: Mint a római lapok jelentik, D'Annunzio párbajra hívta Mazzoni szocialista képviselőt, aki a kamarában megbecstelenítő leleplezést tett róla génuai tartózkodásáról. Mazzoni két igen előkelő hölgyet is kompromittált.

— Meggyógyult az angol király. Londonból jelentik: A Reuter ügynökség jelenti: György király orvosi szerint annyira felgyógyult, hogy munkásságát korlátozásokkal ismét megkezdheti, csak a megerősítések-től kell tartania.

— Tombolajáték a karácsonyi vásáron. A Mária-kongregáció vöröskeresztes karácsonyi vásárját állandóan nagy számu közönség látogatja s a legnagyobb elismeréssel van a sok figyelem iránt, amelyben a rendezőség részesíti a publikumot. Szerdán délután fejeződik be a jótekonycsú vásár nagyvadású tombolajáték kíséretében. A szebbnél-szebb s értékesebb-nél értékesebb tárgyakból vannak összeválogatva a nyereménvtárvak, míg a tombolajegyeket igazán olosón becsátják a közönség rendelkezésére. A tombolajáték fél 6 órakor kezdődik s míg a játék tart, a hölgyek teát szolgálnak föl.

— A szélhámos francia bányája Arad megye határán. A képviselőház egyik utóbbi ülésén Sztéryi József volt államtitkár amiatt emelt panaszt, hogy a kormány elrendelte a háztartási fémek rekvirálását, tehát a lakosságot zaklatásoknak tette ki, holott erre semmi szükség se volt, mert Erdélyben három rézbánya is van, amelyek főzemen kívül állanak. E bányák között van az Arad megye határán lévő zámi rézbánya is. Ez a telep már sok viszontagságon esett át. Mintegy tíz esztendővel ezelőtt nagyon elterjedt a külföldön a bányaalapítási láz és a belga, meg a francia főkéül különösen Magyarországra vetette ki hatását. Módtalanul leszálltak bennünket, amiért paragon hagyjuk heverteteli a hegveinkben rejlő rengeteg értékeket és az idegen tőke minden áron bele skarta magát furni a magyar közetkebe. Hunyad- és Arad megye határán számos olyan arany-, meg rézbánya van, a melyet franciák, angolok indítottak meg, de amelynek üzemét már a legselőjén kénvtelenségből be kellett szüntetni, mert az idegen pénzemberek se győzték a kutatás költségeit. Ezek a bányák aztán elárvultan pihentek és várták a feltámadás napját. Az élelmes ügyvédek azonban még ilyen állapotban is tudtak pénzt kinyírni a félbenmaradt telepekből. A bányákból vett kúrákat meg forgatták a párisi, meg brüsszeli piacokon, mintha valami kukorica, vagy zab minta lett volna. A zámi rézbánya is ugyanilyen sorsra jutott. Mintegy hat esztendővel ezelőtt igen modernül berendezték a vasuti állomás közelében, nem messze a bíres Nopcsa-féle kastélytól. A telep vezetője párisi ember volt és a műszaki személynél is franciákból alakult. A helyi hatóságokkal egyszer meggyűlt a baja a gyárnak, mert a belőle szerke aradó rézpor puztítani kezdte a dus növényzetet és már-már az üzem betiltására gondoltak. Azonban erre nem került sor, mert a réztelep önmagától megszűnt. Kijerült ugyanis, hogy a bányát a legnevezetesebb francia szélhámos, Rochette alapította oly sok iparteleppel együtt. Rochette bankár szoros összeköttetést tartott fenn a franciák akkori pénzügyminiszterével, Calliaux-val, akinek a felesége tudvalóval később magálta a Figaró főszerkesztőjét. A pénzügyminiszter a svindler bankárral való konnexió miatt meg is bukott. Amikor Rochettenek világraszóló szélhámoságai kiderültek, a zámi bánya, támasz hiányában megszűntette üzemét másfél esztendői működés után. A gall népség heza menekült, csupán az igazgató várta busan a kintartással a bánya csillagának feljöveleit. Hosszu napja azonban végtelennel látzott és megunva a téltelenséget, végre is elpárolgott. Most ismét aktuális lett ez a bánya. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy nemsokára üzembe helyezeti azt a hadvezetőség. Mint értesülünk, az előmunkálatok már folynak is, s talán néhány hónap múlva megindul az érc kiaknázása, amely aztán halált hozó löveggé válik mire a Rochettek országába jut.

— Elutasított kártérítési kereset. Megirtuk, hogy Franzély István volt góji ügyvéd szerkesztő családja, özvegy Kovács Ezeroné gazdája pénzéjének lépésőjén lezuhant a oly szerencsétlenül részben elvesztette. Kovácsné 740 korona évi jradék iránt indított pert volt gazdája ellen, az aradi kir. törvényszék, mint polgári bíróság azonban ma keresetét elutasította.

— Adomány. Weil Izsó dr. Dombegyházról 15 koronát küldött a fronton lévő katonák karácsonyi ajándékára, a Weitzer János utcai kórház gyűjtéséhez. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— Aradi katonák az Aradi Közlönyhöz. A harctéren küzdő aradi katonák mindenütt nagy szeretettel várják az Aradi Közlönyt, melyből az aradi hírekről értesülhetnek. A mai postával is két levél érkezett hozzánk a mindkettő igazolója annak a meleg érdeklődésnek, mellyel katonáink a lövészarokban is az Aradi Közlöny iránt vannak. A levelek így hangzanak:

— Mélyen tisztelt főszerkesztő ur! Fogadjja hálás köszönetemet az Aradi Közlöny pontos küldéséért, mely oly pontosan megjelenik itt a lövészarokban is és sokszor kellemessé teszi a napot. Több aradi nevében Ermez István szakaszvezető a 2. honvéd gyalogezredben.

— Tekintetes szerkesztőség! A harctéren küzdő aradi ifjak nevében tisztelettel felkérem, hogy kedvenc lapunk az Aradi Közlöny egyes példányait lehetőleg postafordultával megküldeni sziveskedjenek. Ha a pénzforgalom megnyílik, azonnal előfizetünk. A mélyen tisztelt szerkesztőséget és Arad város közönségét szívélyesen üdvözlöljük. Szatmári Rezső, Weisz Mór és Fiai aradi cukorgyár hivatalnokai.

— A fináncok jövője. Mint ezt különösen a dohánysempészek még fiatal korukban megtanulták, ha a finánc azt kérdezte, hogy mi van a zsákban, ott rendszerint minden más volt, csak dohány nem, holott valójában még egy ügyesen összerakított hordóban is gyakran a legfinomabb szűz dohány rejtett, amit a sváb atyafi olyan lassu lépéssel vitt a kocsin, mintha a hordóban olyan folyadékot szállítana, amelynek a rázkódtaftás árt. Ezután a fináncnak jobb orra kell hogy legyen. Meg kell állapítania, hogy az elrejtett és felfedezett zsákban buza, rozs, kétszeres, árpa, zab és tengeri, vagy ezen gabona nemükből előállított liszt és dara, továbbá bab, borsó és lenese, végül repcemag, lenmag és kendermag van-e? Szóval a finánc ezután szak és szagtekintőly lesz. Minthogy azonban minden tudni kell, így a fináncok is órák veeznek az egyes terménycikkekből, hogy azokat felismerjék, mert ellenkező esetben könnyen megeshetik, hogy egyik-másik finánc valamelyik házban felhalmozott készlet eltitkolási szándékból kellelmetlen csipős állatkákat falra ragasztott lenese szemeknek nézi és fordítva . . .

— Jétékonyság. A néhai Sági Henrikné nevet viselő alapítvány összegéhez utabban hozzátáruktak: özv. Reich B. Károlyné 20 koronával, Ehrenfeld Izoné. Hevi Albert, Under Armin és neje. Glück Józsefné, Kresz Emil 10—10 koronával.

— Gyermekek kocsik és gyermek székek, valamint újdonságok óriási választékban naponta érkezek Fischer nagyraruházában Szabadság-tér. Már készül a karácsonyi táriat, mely december hó 1-én nyílik meg. Mindenkinnek ajánljuk, mint legjobb bevásárlási forrást a Fischer Nagy Aruházát a Szabadságtéren. 227

— Fázna a francia katonák. Párisból jelentik: A La Homme Enchaîne egyik cikk foglalkozik a hadságek megállapításával, hogy a francia katonák a télen nem fognak a hidegtől szenvedni. A cikk hangsúlyozza, hogy a szép szavak ellenére eddig szinte semmi sem történt. A meleg ruha kiosztása egész rendszerintlenül történt. Némely csapatokat jól kiruháztak, mások pedig semmit sem kaptak. Ismét a magántevékenységek keli pótolnia a kormány gondolkodásának hiányát.

— Megkezdődött a karácsonyi újdonságok olesó kiadásása, u. m.: üveg, porcellán, dizsműtáru, petroleum és villanyesillárok, prima evészközök; nagy választék elsőrendű chinaezüst, márvány, bronze és réztárgyakból. Képekertetés és üvegezés legolesőbban lesz elkészítve. Fischer Mór, Andrassy-tér 25., Neuman palota. Telefon 568. 4861

— Papírárakból nagy engedményt nyújt viszonteladóknak Kerpel papirnagykereskedése. 193

— Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Züster és Hollós irógépvállalatánál Aradon, főpostával szemben. 4697

— Legújabb divattapok Kerpelnél. 193

Halálra ítélt trónörökös.

(A beteg cárevis. — Az orosz uralkodó család rettegése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 14.

A cár a trónörökös kíséretében újból a fronton járt. Amint Pétervárról a skandináv országokon keresztül jelentik, az orosz trónvárományosának ez az útja nagy feltűnést keltett, mert a cár udvari orvosai határozottan ellenezték az effajta utazást, amely az ifjú nagyhercegnek anélkül is megrendült egészségi állapotát súlyosbítaná. Csak nemrégiben járta be a sajtóban az a hír, hogy az orosz trónörökösön életveszedelmes orvosi műtét kell végrehajtani. Hiteles értesülést szerezni a cári udvar intim eseményeiről maídnem lehetetlenség. Hír szerint Nikolajevics Alexei nagyherceg a fronton tett legutóbbi látogatása alatt torokhajt kapott, amely operatív beavatkozást tesz szükségessé. A vezénylő tábornokok mindazonáltal ragaszkodtak ahhoz, hogy a cár a trónörökösöt ezuttal is magával vigye, mert jelenléte emelni fogja a csapatok szellemét. A cárnő ellentállását legyőzték — jelenti egy sürgöny erről a legújabb epizódról és önkéntelenül a szerencsétlen cárnő felé szell az érdeklődésünk, akinak már annyi szenvedésben volt része és akinek alakját ugyanaz a köd látrolozza el, mely az egész orosz udvart.

A szép és vidám hölgy Alicé hercegnő, aki ma Alexandra Feodorovna néven cárnéja az orosz birodalomnak, mióta a trón ül, súlyos csanások érték. Legkedvesebb gyermeke, Alexei trónörökös oly súlyosan beteg, hogy aligha lesz képes uralkodni. Már az is szerencsétlenség volt a cárnőre, hogy a trónörökös születése előtt négy leánygyermeket hozott világra. Mifia nem született, II. Miklós cár rideg és szófukar volt vele és másokkal szemben is. Az évek múltával a cár lelki boruja egyre növekedett és maídnem teljesen visszavonult családjától. A cárnő ezalatt önfeláldozó anyai szeretettel csak a gyermekeinek élt. Sok gondot okozott neki a kis Alexei. A trónörökös életének gyenge mécsese alig pislogott. A félelem és az ódás mély nyomokat hagyott a cárnő lelkében. Allandó rettegésben élt a fia miatt, akinek születése oly nehéz volt, hogy orvosai véleménye szerint többé áldott állapotba nem kerülhet, ha nem akarja életét kockára tenni.

Súlyos ideg-krisiszen ment át, amely a születés után is tovább gyötörte és mindenütt mindenben rémeket látatott vele. Lassanként valószággal üldözési mániába esik, amihez nagyban hozzájárultak a forradalom borzalmai is. Egy napon a cárné az íróasztalán egy fenyegető levelet talált. Reszkető kézzel bontotta fel a forradalmi komité jól ismert pecsétjével lezárt levelet és ezeket olvasta:

Halálos ítélet.

A forradalmi komité legutóbbi ülésén Nikolajevics Alexei nagyherceg trónörökösét halálra ítélte. A halálos ítélet legközelebb végrehajtásra kerül. A forradalmi komité.

A cárné elsikoltotta magát és összerogyott. Az előreható szögazsemélyzet még ájulásban találta. Keze gyorsösen szorongatta a halálos ítéletet. Felémelték és feltették az egyik otto-

szára, szután sieve hírták Botkin udvari orvost, akinek sikerült ugyan magához téríteni a szerezésén szeszonyt, azt azonban már nem tudta megállítani, hogy súlyos idegroham ne törjön ki rajta. A cárnét hetekig rémképek és pátienetes álmok gyötörték. Éjjel és nappal is fel-leriadt és eszelősen rohant a gyermekszobába, hogy meggyőződjön róla, nem történt-e valami szerencsétlenség a kis Mával.

Alexis nagyherceg temetése még jobban feldúlta a cárné szétrongosolt idegrendszerét. A cérral együtt ugyanis a Nikolaiew-pályaudvarról a Péter Pál erődig több óráig utat tett meg a temetés menet, amely rendkívül izgalmas volt, mert a rendőrség tudomást szerzett egy készülő merényletről. Az idejében való leleplezés ugyan meghiúsította a terv kivitelét és a nagyarányú óvintézkedések remélni engedték, hogy a temetés során fog lezajlani, mégis mindenki reszkett az aggodalomtól, a cárné különösen. A szerencsétlen beteg szeszony félelemmel kimeredt szemekkel, haláláspadban állt a kocsiában a sm'kor hasaérték, delirium tört ki rajta. Orvosai Nizsiba akarták küldeni, de Alexandra Feodorowna semmi áron nem akart megválni a gyermekétől és így a tervezett külföldi ut elmaradt.

Bánaitól terhes esztendőket mutak el szótá a cárné felett, akiknek mártírjuma még nem ért véget O és Alexei trónörökös, a beteg cárevics tragikus alakjai az orosz udvarnak, amely fölött a vérszék ólálkodik.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1915. évi december 15-én:

B) Bérlet. B) Bérlet.

Sarkadi Aladár vendégfelléptével:

Zuzsa klasszöny.

Operetta 3 felvonásban.

Közvető este 4,3 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. ércoporsó gyára és temetés rendező vállalata.

Özv. Varga Imréné szül. Szabó Julianna saját, úgy az a'ölro'nak nevében is mély fájdalommal tudatja a forrón szeretett és felejtethetlen jó gyermek, testvér, sógor és rokon

Varga István,

Arad szab. kir. város vízüzemi tisztviselőjének,

1. 6. december hó 18-án, d. u. 8 órakor, életének 25 ik évében, rövid szenvedés után bekövetkezett jobblétre szenderültét.

A felejtethetlen halott földi maradványai december 18-án d. u. 8 és fél órakor fognak Holtmaros-utca 6. sz. a. házból a református egyház szertartása szerint tartandó ima után a felső temetőben lévő családi sírhelyen örök nyugalomra tétetni.

Drága emlékét mindig kegyelettel fogjuk megőrizni!

Arad, 1915. december hó 18-án

Varga Imre, Varga Juliika, Varga Róza férj. Szekeres Istvánné, Varga Sándor, Varga Károly, testvérei. Herceg Rika, menyasszonya. Szekeres István, sógora. Szekeres Sárika, Esztercs Tilduska, unokatestvérei. Ugyanúgy a kiterjedt rokonság nevében is.

Karácsonyra!

legalkalmasabb és legolcsóbb beszerzési forrás:

KERPEL

IZSO

Könyv-, zenemű- és papir-nagyáruháza

hol a legszebb ifjúsági iratok, képes- és mesekönyvek továbbá mindenféle magyar és német nyelvű ajándékönyvek, rom kath. és ref. imakönyvek, hangjegyek, operett- és couplé-ujdonságok, karácsonyi albumok stb. nagy választékban kaphatók!

Továbbá érkeztek írókészletek, bőr íróaljakatok, noteszek, bélyegkönyvek, töltőtollszárazok, zsebkések, földgömbök, emlékkönyvek, lev.-lap albumok, karácsonyfadíszek, díszlevélpapírok, dísztentatartók, zsebirónok, finom pecsétnyomók, társasjátékok, színes pecsétviaszok, színes és matt heliogravűrök, művészi olajfestmények, u. m. Peske, Rottmann, Spány, Kézdi-Kovács, Nagy Vilmos, Pap Emil stb. híres magyar festők eredeti alkotásai, melyek havi részletfizetésre is kaphatók. Festékkazetták, (olaj- és akvarellek), stb. stb. legduzsabb választékban.

Ugy könyvek, mint hangjegyekben továbbá levélpapírokban is előnyös

alkalmi vételek.

Dívtos névjegyek és egyéb nyomtatványok izléses készítése. Festészeti kellékek: festővászon, olaj- és akvarell-festékek nagy készlete.

Nagy választék, olcsó árak, pontos kiszolgálás!

Kerpel Izso

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, Arad-ság-tér, (Fischer palota).

Olcsó pénzért
Jól világítani
csak villanyal lehet.

Mindennemű villanybevezetést, csillár átszerelést a leggyorsabban vállal

Hammer Vilmos

Arad, Szabadság-tér 56.

Telefon sz. 96.

180—1915. vgh. sz.

Előleges árverési hirdetmény.

Alólírott bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy a borosjenői kir. járásbíróság 1914. V. 722/11. sz. végzésével Mann és Schillingert cég javára Sándru Juon és Sándru Vazul ellen többrendbeli tőke és jár. erejéig 1915. augusztus hó 2-án fogantatosított szoros ár alkalmával újból összeirt és 27000 koronára becsült következő ingóságok, u. m. lovak, szarvasmarhák, birkák, nyilvános árverésen eladtnak. Mely előleges árverésnek a borosjenői kir. járásbíróság 1914. V. 722/14. sz. végzésével Sikula község határában Pajza pusztán leendő megtartására 1915. december hó 17-ik napjának d. u. 10 órája határidőül kitűzték a ahhoz a venni szándékosok oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. tc. 107., 108. §. értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alól is el fognak eladtni.

Borosjenő, 1915. december hó 9-én.

Nagy,
4839 bír. végreh. tó.

Eladok

zsirt,

szalonnát,

szappant

(4—5 évet),

burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint veszek is. 2539

Kalmár Endre

Arad, Asztalos Sándor-u. 5.

670. Megyei telefon 670.

Motorkirály - Königs motor

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér. Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzendők. A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők. A hirdetések délután 1/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

Kiadóhivatalunkba a következő jellegű levelek érkeztek, melyek átvételét kérjük:
„Barna asszony”
„Üdvösség”
„Szorgalmas 4482.”
„Siker”
„Megbízható”
„Szóld alap.”

„Bizalom.”

Csupán zárt lapját kaptam kézhez, címét várja Szabadság-tér. 4892

INGATLAN.

Új lakóház
jutányos áron eladó Farkas-utca 14. szám. 4870

ALKALMAZÁST NYER.

2 elemi iskolás fiú mellé a délutáni órákra tanító, vagy tanítónő keresetlik. Cím a kiadóhivatalban. 4890

Leányok és fiúk tanulóknak felvételnek, Weisz Hugó fényképészeti műtermében Aradon. 4918

Ügyes csomagoló leány azonnali belépésre felvétetik a Hansu drogeriában. 4888

Keressék egy jó házból való fiút tanoncnak vegyeskereskedésben, azonnali belépésre. Weiszberger, Máriaradnán. 4878

Kereskedősegéd, a rőfös és rövidáru szakmából, ki a német, román és szerb nyelvet bírja, azonnali belépésre kerestetik Stefán Péternéi Perjámos. 4871

Négy középiskolát végzett fiatalember fatereskedésben gyakorognak felvétetik. Cím a kiadóban. 4872

4 középiskolát végzett fiatal ember gyakorognak felvétetik. Központi Drogeria. 4841

LAKÁST KERESNEK.

Teljesen diskkrét, külön bejárattal szoba, lehetőleg Wesselényi, Kiss Ernő, Edelspacher, Dezső, Desseffy-utcákban, vagy közelében kerestetik. „Fiatal ember” jellegű levelet a kiadóhivatal továbbít. 4881

Különbbejárattal modern berendezésű, katonatiszteknek alkalmas butorozott szobák a belváros területén kerestetnek. Bejelentések a Fehér kereszt szálloda irodájában kéretnek. 4879

KIADÓ LAKÁS.

Butorozott 2 ablakos utcai szoba, elegánsan újonnan berendezve, azonnal kiadó Kölcsey-utca 3. 4877

Üdvari 1 szoba és konyhából álló lakás december 15-től, József főherceg-ut 19. sz. házban kiadó. Tudakozódni a házmesternél. 4885

2 szobás udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnala kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrassy-tér 8. sz. alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely iredának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnala kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

25 mm. prima vöröshagyma eladó. Bolgár kertészet, Pécskai-ut 13-14. (Benoid-gyári telep.) 4894

Rövid zongora eladó. Megtekinthető 9-12-ig Boros Benitér 15. sz., földsz., 8. ajtó. 4895

Reclam naptárak 1916. évre nagy választékban jutányos áron kaphatók Pichler Sándor könyvnyomda, papir- és írószerkereskedésében Szabadság-tér 1. Telefon 308. sz. 781

Prima, tartós hollandi vöröshagyma 50 kilónként 36 koronáért, 5 kilós postacsomag 380 koronáért, előleg 50% utánvétele. Ingyen csomagolás. Stumpt József Faid, Elek. 4883

Sárga bagaria, lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához, a legjobb szer az „Eos Creám” kapható Aradon kizárólag a Cipő Törsdeben. 8405

Merani osztesárcsöfte szállító, többféle alma, citrom és más déligyümölcsöt ajánlok. Gallér Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Ködmézesi tőgazdaságban termelt élőhalat, pontyot kiléként 3 és 4 korona árban, pénz előleges beklidése ellenében, szállít Havas Jakab, Honcót Telefon szám 8. 4749

Munkások és hadifoglyok részére nagyobb mennyiségű télikabátok, nadrágok, alsórubbák és erős bakancsok, míg a készlet tart, olcsón beszerezhető Herzfeld Gyula ruhakereskedőnél, Asztalos Sándor-utca. 4823

Karácsonyi ajándékok: levélpapírok, festőkészletek, albumok, íróaljzatok stb. stb. képes könyvek, ifjúsági iratok kaphatók Pichler Sándornál, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 781

Eladó 1 pár finom egészen új női 35 számú lackbetétes cipő kicsiség miatt. Tudakozódni a kiadóhivatalban. 4867

Fajalma beszerezhető téli idényre, 32-45 koronáért 100 kg-ként Olteán Simonnál, Kudsir, Erdély. 4873

KÜLÖNFÉLE.

Elegáns névjegyet készít Pichler Sándor könyvnyomdája, papir- és írószerkereskedése Szabadság-tér 1. Telefon 308. 781

Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

814-1915. g. sz.

Arlejtést hirdetemény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi hivatalok részére 1916. évben szükséges nyomtatványok szállítáza iránt folyó év december hó 20-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Bánatpénzül leteendő 400 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokbán.

Az arlejtésen csak írásbeli ajánlatokkal lehet részt venni.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az arlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánom-

pénznek a városi pénztárnál történt befizetését igazoló leltőjegy mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok úrnál, az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad, sz. kir. város gazdasági székeának 1915. évi december hó 18-án tartott üléséből.

A gazdasági széke.

Cipészek

figyelmébe!

A nagy talphiányon előnyösen segít a

talpstanconni!

Felhasználható:

felső flekknak, rámanak, kédernek, glengstiklinek, spicnek, steli kaplinak, stb.

Előnyös árak mellett kapható: Steiner Mórnál Arad, Döckö-utca 8. sz., az udvarban. 4888

D I Ó

prima minőségű, kisebb és nagyobb mennyiségben olcsón kapható

Irom Arnoldnál

Vilmos császár-ut 2. szám. Telefon 194. szám. 4826

Költözők

figyelmébe!

villany bevezetéseket, esillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kalmár József villanyszerelési vállalkozó Arad, Selac-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

Nyáry Testvérek

cukor-, likőr- és rum-gyára
Arad, Salacz utca 2 szám.

Ajánlják a közelgő karácsonyi ünnepekre naponta frissen készült csokoládé és szalon cukorkáit, valamint nagy választéku fa díszeket és csillagszoró gyertyáit. — Üzletünk fennáll 1882. év óta. — Olcsó

árak. Szolid kiszolgálás. Pontos kiszolgálás.

Telefon 243. szám.

4847

Telefon 249. szám.

A szájúreg desinfiálásánál, valamint a torkbetegségeit

előidézé-
becülusok előlé-énél, amely különösen gyermekeknekél rendki-
vül fontossággal bír, mint fehérvörhenes hatásos szer, seholsem
nélkülözhető. **Formoder tabletta.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem károsít! A
szájüreget desinfiálja, utótra
igen kellemes. Ara egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a vi-
lágírú „Krovil” korpa-
kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJOS ÁRPÁD

gyógy-szertára Arad, Andrásy utca 22. sz. (Megyeháza szomszéd.)

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcsé Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fil-
lér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testszin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

RADÓ GYULA

női divat áruháza ARAD.

NAGY KARÁCSONYI OCCASSIO

Női felöltők
Divatkabátok
Plüss- és Caracul-felöltők
Perzsia-és Sealski-kabátok

Kosztümök
Leányfelöltők
Bundák
Szőrmegarnitúrák

BLUSOK — PONGYOLÁK

Leszállított szabott árak!

Telefon 238.